Aan de gemeenteraad

Datum	: 10 oktober 2023
Zaaknummer	: 3937634
Contactpersoon	: Natasja Bouwman
Telefoonnummer	: 026 3774629

Onderwerp: Effecten septembercirculaire 2023

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de effecten van de septembercirculaire 2023. Deze brief laat zien dat uit de septembercirculaire volgt dat er aanvullende financiële ruimte ontstaat ten opzichte van de concept Begroting 2024, maar ook dat deze ruimte voornamelijk dient voor het kunnen opvangen van toekomstige nominale ontwikkelingen. In het laatste jaar 2027 ontstaat daarbovenop extra ruimte, die bijvoorbeeld ingezet kan worden voor het oplopen van het nadeel van het nieuwe model voor Beschermd Wonen vanaf 2028. Daarnaast is in de circulaire nog geen uitsluitsel gegeven over de structurele middelen voor Jeugdzorg vanaf 2026 en de effecten van de hervormingsagenda Jeugdzorg, waar we in onze Begroting rekening mee houden op basis van de afspraken daarover tussen Rijk, VNG en IPO. De effecten van deze septembercirculaire worden zoals gebruikelijk verwerkt in het integrale financiële beeld in de Perspectiefnota 2025-2028.

Inleiding

In deze raadsbrief worden de gevolgen van de septembercirculaire 2023 ten opzichte van de meicirculaire 2023 op hoofdlijnen toegelicht. Het betreft een eerste beeld, op onderdelen zal in de komende periode in overleg met beleidsvelden nog bekeken worden of middelen al dan niet moeten worden overgeheveld of moeten worden verrekend. Dit bepaalt uiteindelijk het effect op de algemene middelen. Conform de gebruikelijke lijn worden de effecten van de septembercirculaire niet betrokken bij de concept Begroting 2024 die op 20 september aan de raad is aangeboden. De september- (en december-) circulaires maken onderdeel uit van de prognose van het financiële meerjarenbeeld in de nieuwe Perspectiefnota en de eerste Turap die in het voorjaar 2024 worden opgesteld.

Effecten septembercirculaire 2023

Ontwikkelingen landelijk accres

Via de normeringsystematiek ‘samen trap op en samen de trap af’ wordt de algemene uitkering van het gemeentefonds geïndexeerd, ook wel het accres genoemd. Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een nominaal en een volumedeel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en

prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. Voor de jaren tot en met 2026 geschiedt de index voor loon-prijsontwikkeling (LPO) op basis van de CPB-raming van de loonvoet sector overheid, index materiele overheidsconsumptie en overheidsinvesteringen. Vanaf 2027 volgt de indexatie voor inflatie de prijs bbp van het lopend jaar. In de septembercirculaire 2023 zijn de LPO accressen voor de jaren 2024 tot en met 2028 bijgewerkt.

Ten aanzien van het volumedeel geldt dat vooruitlopend op een nieuwe financieringssystematiek het kabinet in de septembercirculaire 2022 eenmalig € 1 miljard extra beschikbaar heeft gesteld in 2026. Het volumedeel staat hierdoor vast tot en met 2026. Bij de meicirculaire 2023 is dit bedrag vanaf 2027 structureel gemaakt en is besloten om de volumeontwikkeling vanaf 2027 te indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De nieuwe financieringssystematiek is, zoals aangekondigd in de meicirculaire 2023, in de Miljoenennota 2024 uitgewerkt.

Op basis van deze afspraken zijn in de septembercirculaire 2023 de accressen vanaf 2024 bijgewerkt. Uit de afspraken volgt dat er geen wijzigingen in het accres over het jaar 2023 zijn. Voor alle jaren vanaf 2024 is sprake van een opwaartse bijstelling van het nominale accres (dus ten behoeve van loon- en prijsontwikkelingen) ten opzichte van de meicirculaire 2023. Dit komt door de bijgestelde indices in de Macro Economische Verkenning (MEV) van september. Bij de meicirculaire was ook voor 2027 een loon/prijs-bijstelling toegepast in afwachting op de bbp indexatie. Daarnaast was er voor 2027 een reservering voor de bbp-indexatie gemaakt van landelijk € 150 miljoen, op basis waarvan in de Begroting 2024 € 1,5 miljoen voor Arnhem is meegenomen. In deze septembercirculaire zijn de indices van de nieuwe bbp-systematiek opgenomen, wat leidt tot landelijk € 556 miljoen meer volumeaccres voor 2027 dan waarop in de Begroting 2024 is gerekend.

Ruimte onder BTW-compensatiefonds (BCF)
Het BCF-plafond bedraagt € 3,9 miljard voor alle gemeenten in 2023. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Naar inschatting van het Rijk declareren gemeenten in 2023 minder BTW dan het plafond op het BTW-compensatiefonds. In de septembercirculaire wordt een voorschot over 2023 gegeven van landelijk € 359 miljoen. Aangezien Arnhem deze ruimte op voorhand niet inraamt, leidt dit in 2023 tot een incidenteel voordeel van € 4,0 miljoen.

Ontwikkelingen maatstaven, decentralisatie-/integratie-uitkeringen en taakmutaties
Actualisatie van de aantallen op diverse maatstaven (bijvoorbeeld aantal inwoners, huishoudens, etc.) zorgen per saldo voor een beperkt positief effect. Zoals gebruikelijk worden er nieuwe decentralisatie-uitkeringen (DU's), integratie-uitkeringen (IU's) en taakmutaties toegevoegd of worden bestaande gewijzigd. In deze septembercirculaire is dat slechts een beperkt aantal. Er is een aantal mutaties met een omvang groter dan € 10 miljoen landelijk. Deze (extra) middelen komen in Arnhem voor de verschillende programma's ter dekking van de kosten die daar gemaakt worden:

- IU Participatie: bij de Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet

Sociale werkvoorziening (Wsw). In de Begroting 2024 hebben we hierop geanticipeerd en zowel de verwachte extra kosten in programma Participatie en armoedebestrijding als de vergoeding op programma Bestuur, dienstverlening en financiën al verwerkt.

- Taakmutatie bijzondere bijstand en vroegsignalering: het kabinet stelt in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2022 tot en met 2024 beschikbaar om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Van dit bedrag is er in 2023 in totaal eerder al € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. Voor 2024 wordt ook in totaal € 50 miljoen via het gemeentefonds aan gemeenten beschikbaar gesteld. Voor Arnhem betekent dit circa € 820.000 incidenteel in 2024.
- Taakmutatie loon- en prijsbijstelling jeugdzorg: in de meicirculaire 2023 is de loon- en prijsbijstelling 2023 voor jeugdzorg, voor zover deze betrekking heeft op de reserveringen voor jeugdzorg op de zogenaamde algemene post, aan het gemeentefonds toegevoegd voor de jaren 2024 en 2025. In deze septembercirculaire worden de middelen voor de loon- en prijsbijstelling 2022 over de reserveringen jeugdzorg op de algemene post toegekend (landelijk € 45,2 miljoen in 2024 en € 27,1 miljoen in 2025). Voor Arnhem betekent dit circa € 5 ton in 2024 en € 3 ton in 2025.

Voor de middelen die in 2023 worden ontvangen ter dekking van kosten in diverse programma's wordt in verzamelbesluit-3 (december in de raad) voorgesteld de begroting hierop aan te passen (DU vrouwenopvang, DU Regionale doelgroepen specifieke aanpak, DU Maatschappelijke opvang). De middelen waarvan de kosten niet meer in dit jaar gemaakt worden maar wel voor volgend jaar gepland staan, zullen vervolgens ook in het raadsvoorstel Budgetoverheveling opgenomen worden (DU Regionale doelgroepen specifieke aanpak en DU Maatschappelijke opvang).

Totaal effect voor Arnhem

Op basis van alle hiervoor beschreven ontwikkelingen wordt hieronder een eerste beeld gegeven van het effect op de algemene middelen voor Arnhem. Dit betreft de ruimte voor de algemene reserve die volgens de septembercirculaire in elk jaar ontstaat ten opzichte van de concept Begroting 2024. Daarbij is reeds rekening gehouden met verrekeningen van de decentralisatie-/integratie-uitkeringen en taakmutaties met de betreffende programma's.

Septembercirculaire 2023 tov meicirculaire 2023	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
** € 1.000*					
Effect op algemene middelen	**4.428**	**3.673**	**3.448**	**3.093**	**8.965**

Consequenties

In alle jaren lijkt een positieve ontwikkeling te ontstaan op het gemeentefonds ten opzichte van het beeld zoals nu in de concept Begroting 2024 is meegenomen. Deze mogelijke ruimte wordt aangevuld met de effecten uit de decembercirculaire 2023 en meegenomen bij het opstellen van het nieuwe financiële beeld in de Perspectiefnota 2025-2028 en de eerste Turap over 2024.

Er is echter een aantal kanttekeningen bij deze ontwikkelingen te maken: de ruimte vanaf 2024 wordt voor circa € 3 miljoen vrijwel geheel bepaald door de hogere loon/prijscompensatie. Deze zal naar verwachting ook volledig nodig zijn om de nominale ontwikkelingen in de komende Perspectiefnota/Begroting te kunnen dekken. Daarnaast loopt het nadeel dat Arnhem heeft op het onderdeel beschermd wonen binnen het gemeentefonds vanaf 2028 ten opzichte van 2027 verder op. Hiermee zal in de komende nieuwe begrotingen rekening moeten worden gehouden. De toegenomen ruimte vanaf 2027 kan hiervoor ingezet worden. Tot slot is in de septembercirculaire nog geen uitsluitsel gegeven over de structurele middelen voor Jeugdzorg vanaf 2026 en de effecten van de hervormingsagenda Jeugdzorg, waar we in onze Begroting rekening mee houden op basis van de afspraken daarover tussen Rijk, VNG en IPO.
Bij het opmaken van een nieuw beeld voor de Perspectiefnota maken we een nieuwe inschatting van de eventuele ruimte en de mogelijkheden die er al dan niet zijn om incidentele inzet van middelen in de Begroting 2023 en Begroting 2024 een meer structureel karakter te geven.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas A. Marcouch